

บทที่ ๓

วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี

ในบทที่ ๒ พระพุทธเจ้าทรงมีความเพียรพยายามที่จะทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่สรรพสัตว์ทั่วโลกให้ถึงพระนิพพาน โดยเริ่มต้นจากการสร้างองค์กรที่มีพระองค์เป็นประธาน มีการบริหารองค์กรในคณะสงฆ์สาวก ๖๐ รูป และเริ่มออกทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบการแบ่งหน้าที่และแยกย้ายออกประกาศพระพุทธศาสนาไปตามสถานที่ต่างๆ บทนี้จะได้วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี จะทำให้เห็นสภาพความสัมพันธ์ของการบริหารองค์กรในอดีตกับปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ผลของความสำเร็จบรรลุเป้าหมายประการใด ซึ่งจะได้นำเสนอและขยายความเป็นลำดับไป

๓.๑ ความสำคัญและความเป็นมาของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี

๓.๑.๑ ความสำคัญ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่สมัยพุทธกาลจวบจนปัจจุบัน กล่าวสำหรับประเทศไทย คนไทยส่วนใหญ่ได้รู้จัก เข้าใจ เข้าถึง หลักธรรมคำสอนอันประเสริฐของพระพุทธเจ้าจนสามารถเลือกสรรนำมาบูรณาการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันก่อให้เกิดเป็นวิถีพุทธคือวิถีไทย ดำรงอยู่อย่างสงบสุขมาช้านานได้ ก็เพราะอาศัยบรรพชนไทยทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนา ได้ทุ่มเทเสียสละช่วยกันประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบและวิธีการที่สืบทอดต่อกันมาเพื่อให้หลักพุทธธรรมฝังแน่นเป็นรากฐานแห่งวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมไทยสืบมา

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย สังคมโลก คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม จึงได้ออกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามียุทธศาสตร์สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทุกจังหวัด รวมทั้งการก่อตั้งศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานีด้วย พร้อมให้มีคณะกรรมการฯ ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย /แผนงาน ส่งเสริม กำกับดูแลงานด้าน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้มีคณะกรรมการฯ ทั้งที่เป็นพระภิกษุและคฤหัสถ์

๓.๑.๒ ความเป็นมา

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี ได้ถูกกำหนดขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๕๐^๑ ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้มีคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ลงนามแต่งตั้งโดยสมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม^๒ สามารถศึกษารายละเอียดได้ในระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่ พ.ศ. ๒๕๕๐

สรุปว่า พระพุทธศาสนามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตโดยมีพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต สร้างความสงบสุขร่มเย็นให้แก่ตนเองและสังคม สืบทอดมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน มีระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด เป็นองค์กรที่บูรณาการกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดคอยให้การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินการ

๓.๒ โครงสร้างการบริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี

การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรประเภทใดก็ตามย่อมมีจุดหมาย มีเป้าหมาย ด้วยกันทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็ก องค์กรขนาดใหญ่ และมีโครงสร้างการบังคับบัญชา แม้แต่การบริหารองค์กรของพระพุทธองค์เองก็ยังมีโครงสร้างการบริหารงานเช่นกัน ดังนั้นจึงได้นำเสนอแผนผังการบริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี มาเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การบริหารองค์กรต่อไป

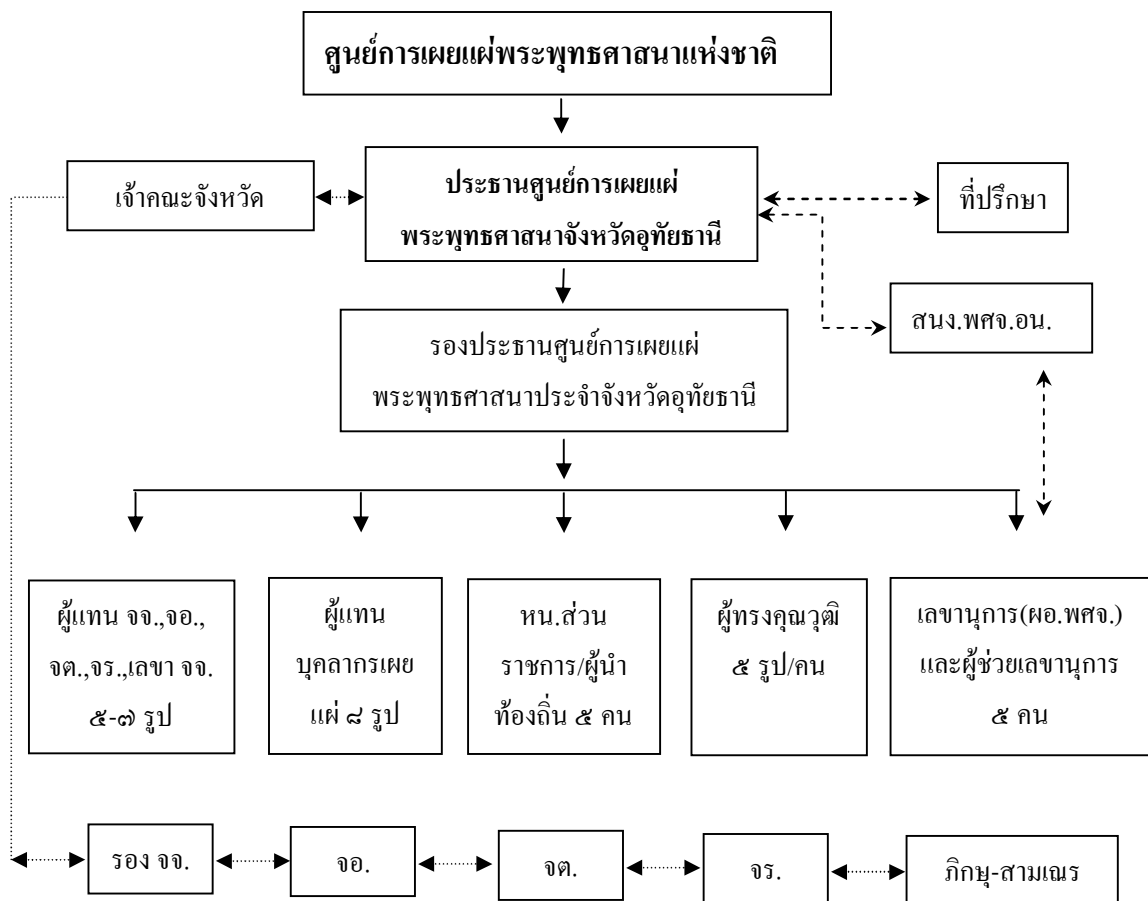
ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นที่แลกเปลี่ยนเสริมสร้างประสบการณ์ เป็นสถาบันพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในส่วนภูมิภาค มีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ คณะกรรมการประจำศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

^๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่ พ.ศ. ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ), ๒๕๕๑.

^๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมที่ ๔๘ /๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒.

เจ้าคณะภาค ๓ และรองเจ้าคณะภาค ๓ เป็นกรรมการที่ปรึกษา มีเจ้าคณะจังหวัดอุทัยธานีเป็นประธานกรรมการ รองเจ้าคณะจังหวัดอุทัยธานีเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสและเลขานุการ ผู้แทนบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หัวหน้าส่วนราชการผู้นำท้องถิ่น และมีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานีเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีผู้ช่วยเลขานุการ ตามที่ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนด มีฝ่ายสนับสนุนคือ สำนักงานบังคับบัญชาของการคณะสงฆ์และมีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานีเป็นส่วนราชการที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานอีกฝ่ายหนึ่ง ดังแผนภูมิการบริหารที่จะได้นำเสนอต่อไปนี้

ภาพที่ ๖ ผังโครงสร้างและการบริหารงานศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี



สัญลักษณ์ $\longleftrightarrow$: กรรมการขึ้นตรงต่อศูนย์ฯ , $\dashrightarrow$: คณะสงฆ์ขึ้นตรงต่อเจ้าคณะจังหวัด
 $\dashrightarrow$: การประสานงาน

สรุป จากแผนผังโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี จะเห็นว่าโครงสร้างการบริหารงานมีลักษณะเด่นชัด มีผู้บริหาร กรรมการ เลขานุการ มีคณะกรรมการทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ อีกทั้งมีส่วนราชการเข้ามาช่วยเหลืออีกหลายฝ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓.๓ หลัก หลักการและทฤษฎีการบริหารของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี

ในการบริหารกิจการใดกิจการหนึ่งไม่ว่าจะเป็นกิจการใหญ่ที่มีขนาดมีบุคลากรเป็นร้อยเป็นพันคน หรือกิจการที่มีบุคลากรเพียง ๓-๑๐ คน ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักในการบริหารกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์เช่นกัน ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานี เป็นองค์กรที่มีเป้าหมายในการบริหารงานเช่นเดียวกันกับองค์กรอื่นๆ มีคณะกรรมการบริหารจำนวน ๑๕ รูป/คน จึงมีหลักการบริหารและทฤษฎีการบริหารซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

๓.๓.๑ แนวคิดและหลักการ

เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ โดยกำหนดแนวคิดและหลักการคือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๓.๓.๒ ทฤษฎีการบริหาร

เพื่อให้การบริหารของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงต้องเทียบเคียงและนำทฤษฎีการบริหารองค์กรที่เห็นว่าจะทำให้ศูนย์การเผยแผ่ฯ ปฏิบัติงานในหน้าที่ไปได้ถูกทางโดยอาศัยทฤษฎีการบริหารที่ได้รับการยอมรับมาวิเคราะห์ ดังนี้

๑. ทฤษฎีการบริหารของพระพุทธเจ้า ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ หน้า ๗

๒. ทฤษฎีการบริหารองค์กรของ กุลลิค และ เออร์วิค (Gulick and Urwick)^๓ ถึงการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยกระบวนการบริหารงาน (Process of Management) ๗ ประการ คือ กระบวนการ POSDCoRB

๓. ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ PDCA หรือ วงจรคุณภาพ หรือ กระบวนการดำเนินงานของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Dr. W. Edwards Deming)^๔

^๓ ปราศญา กล้าผจญและคณะ, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๗๕.

^๔ สมศักดิ์ คงเที่ยง, **สัมมนาทางการบริหารการศึกษา**, ๒๕๔๗, หน้า ๑๑๗, (อัครา).

๔. ธรรมประกาศนโยบาย ของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

สรุปว่า ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี ได้นำเอาแนวคิดและ ทฤษฎีการบริหารองค์กรในสมัยของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับทฤษฎีการบริหารองค์กร สมัยใหม่ เพื่อให้สามารถบริหารองค์กรได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๓.๔ หน่วยงานภาครัฐและนโยบายสนับสนุนการดำเนินงาน

จากการประกาศธรรมของพระพุทธองค์เมื่อในอดีต เป็นบทบาทสำคัญของสถาบันสงฆ์ ซึ่งตรงกับพุทธพจน์ครั้งทรงส่งสาวกออกประกาศพระศาสนาเป็นภาษาไทยว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริก ไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อ ประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย^๕ การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้า เป็นการช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ ด้วยอาศัยความเมตตาและกรุณาของ พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับบริบทของโลกที่เปลี่ยนไป โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ กำหนดให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดถือเป็นแนวทางรูปแบบการเผยแผ่ ซึ่งพระ นักเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ พระภิกษุผู้แตกฉานในธรรมะ เข้าใจและสามารถเผยแผ่ธรรมโดย ผ่านรูปแบบต่างๆ

๓.๔.๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนการเผยแผ่

ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองไม่ว่าจะเป็นการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม บนพื้นฐานของการดำรงชีวิตของประชาชนที่หลากหลายในชนชั้นและสถานะทางสังคม ทำให้เกิดความสับสนในการใช้ชีวิตและไม่สามารถหาทางออกให้กับตนเองได้ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมจึงเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันพระภิกษุสงฆ์ที่จะออกทำการเผยแผ่ก็ มีจำนวนไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันทางราชการ เห็นว่าควรมีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนในกิจการของพระศาสนาให้ดีขึ้น เพราะ พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสถาบันหลักของชาติ โดยกำหนดให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นที่ตั้งของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและทำหน้าที่เลขานุการ และสำนักงาน พระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นที่ยึดศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดและทำหน้าที่ เลขานุการ ร่วมบูรณาการกับทางคณะสงฆ์ในการหาแนวทางพัฒนาพระนักเผยแผ่เพื่อนำหลักธรรม

^๕ วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

ลงสู่ประชาชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการให้พระสงฆ์เป็นผู้เดินเข้าหาประชาชนมากกว่าที่ประชาชนจะเดินเข้าหาพระสงฆ์และมีหน่วยงานทางราชการคอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือ

การบริหารกิจการพระศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักรต้องประสานกัน เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชมหาราชของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานกิจการทางศาสนาตามประวัติและพัฒนาการโดยลำดับ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนาเดิม ออกเป็น ๒ หน่วยงาน คือ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

๓.๔.๒ องค์การทางคณะสงฆ์

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานอกจากจะได้รับการสนับสนุน การดูแลสนองงาน ส่งเสริมพระพุทธศาสนาจากรัฐบาลในด้านนโยบายและงบประมาณ ซึ่งมีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดคอยให้ความสะดวกแล้ว ทางคณะสงฆ์เองก็มีองค์กรและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแผ่โดยตรง ทำหน้าที่เผยแผ่ทั้งรูปแบบเชิงรับและแบบเชิงรุก คือ ๑) มหาเถรสมาคม ที่เป็นองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด ๒) วัด / ศาสนสถาน ซึ่งเป็นที่ปฏิบัติศาสนกิจ เป็นที่พำนักอาศัยของพุทธบริษัท ๓) สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น ตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมหาเถรสมาคมให้การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อรองรับประชาชนพุทธบริษัทที่สนใจใคร่ปฏิบัติธรรมด้วยการฝึกสมาธิเจริญวิปัสสนาโดยมุ่งให้แต่ละจังหวัดควรมีสถานกปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในด้านการฝึกอบรมสมถกัมมัฏฐานหรือวิปัสสนากัมมัฏฐาน ๔) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีชื่อย่อเรียกว่า อ.ป.ต. เป็นความคิดริเริ่มของคณะสงฆ์โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธรมหาเถร ป.ธ.๘) วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร และมหาเถรสมาคมได้ออกระเบียบว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖

๓.๔.๓ บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

บุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ บุคลากรที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนเทคนิค หลักการและวิธีการ ในการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย^๖

^๖ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๒), หน้า ๖-๘.

๑) พระสังฆาธิการทุกระดับชั้น เป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งตามพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ คำสั่ง ของมหาเถรสมาคม และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชซึ่งมีภาระหน้าที่โดยตรงที่จะให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตร (พระอุปัชฌาย์) อบรมสั่งสอนหลักพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ๒) พระนักเทศน์ (เรียกตามศัพท์ทางพระพุทธศาสนาดังเดิมว่า พระธรรมกถึก) คือ พระภิกษุที่ผ่านการฝึกวิธีการ หลักการอธิบายธรรมะตามหลักสูตร โครงการอุดหนุนส่งเสริมและพัฒนานุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระนักเทศน์) โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม จนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ และทักษะวิธีการ การใช้เครื่องมือสื่อสารในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ประชาชนได้เรียนรู้และปฏิบัติตาม อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการชี้แจงให้ฟังเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบหนึ่งที่นิยมมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ๓) พระวิปัสสนาจารย์ คือ พระภิกษุที่ผ่านการฝึกอบรม ตามหลักสูตรการฝึกอบรมวิชากรรมฐานที่คณะสงฆ์ หรือวัด/สำนักปฏิบัติธรรม หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดขึ้น ตามโครงการอุดหนุนส่งเสริมและพัฒนานุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดวิชาวิปัสสนากัมมัฏฐาน แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ๔) พระธรรมทูต คือ พระภิกษุที่ผ่านการฝึกวิธีการ หลักการอธิบายธรรมะ และเป็นผู้มีความรู้ดีและปฏิบัติดี แล้วทำหน้าที่เปรียบเสมือนทูตทางธรรม คือ ผู้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่แก่ประชาชนถึงที่ (ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในเชิงรุก) เป็นการปลูกฝังพัฒนาจิตใจของประชาชนให้ยึดมั่นในหลักธรรม โดยยึดหลักปฏิบัติตามพระคำรัสที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระสงฆ์สาวก ๖๐ รูป ก่อนจะทรงส่งไปประกาศพระพุทธศาสนาครั้งแรก โดยผ่านการฝึกอบรมตามระเบียบกองงานพระธรรมทูต ว่าด้วยการจัดระเบียบงานพระธรรมทูต พ.ศ. ๒๕๓๔ ๕) พระจริยานิเทศก์ คือ พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยการเสนอของเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะภาคเห็นชอบแล้วปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณสงเคราะห์ และศาสนกิจอื่น ๆ ภายในจังหวัดตามที่เจ้าคณะจังหวัดสั่งการ หรือมอบหมาย ๖) พระปริยัตินิเทศก์ คือ พระภิกษุที่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัด ตามความเห็นชอบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แล้วปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศก์การศึกษาการศาสนศึกษา และการศึกษาสงเคราะห์ ๗) พระบัณฑิตเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ พระภิกษุที่มีความรู้ทั้งสายสามัญและทางธรรม โดยสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต หรือศาสนศาสตรบัณฑิต และนักธรรมชั้นเอก (หากสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอื่นนอกนี้ ต้องเป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป และนักธรรมชั้นเอกประกอบด้วย) ซึ่งทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีเทคนิคและวิธีการ เป็นที่เข้าใจและประทับใจของผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด

๘) ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม – บาลี คือ พระภิกษุหรือสามเณรที่มีความรู้ทางด้านภาษาบาลี และวิชาธรรมะ มีภูมิรู้ภูมิธรรมทำหน้าที่เป็นครูสอนวิชาภาษาบาลี และวิชาธรรมะในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม – บาลี ๙) ครูสอนโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ คือ พระภิกษุสามเณร หรือ ฆราวาสที่มีความรู้ ความสามารถ ในระดับที่กฎหมายกำหนด คือระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่สอน และมีใบประกอบวิชาชีพครู มีภูมิรู้ภูมิธรรมทำหน้าที่เป็นครูสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๑๐) พระภิกษุสามเณรทุกรูป ที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ ให้เป็นพระภิกษุสามเณรก็เป็นบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา หากพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นประพฤติปฏิบัติชอบ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เมื่อประชาชนได้พบเห็นในศิลาจารวัด ของพระภิกษุสามเณร เหล่านี้ก็จะเกิดความศรัทธาเลื่อมใส เช่น การเดิน นั่ง ยืน ฉ้น นอน ที่สวຍสง่างดงาม ก็จะเกิดความเลื่อมใสศรัทธา พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามและเชื่อฟัง

สรุปว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและทางคณะสงฆ์ คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดและทางฝ่ายคณะสงฆ์ที่มีมหาเถรสมาคม วัด ศาสนสถานและพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญได้รับการพัฒนาให้การสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลาย

๓.๕ นโยบายรัฐบาลด้านการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา^๓

๓.๕.๑ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. ๒๕๕๐

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นแนวทางในการบริหารงานของรัฐที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐบาลทุกรัฐบาลต้องใช้ยึดถือและปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินมาตรา ๗๘ (๔) “พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบ และวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ.....” ส่วนที่ ๔ แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา ๗๑ “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือ มาช้านาน และศาสนาอื่น ทั้ง

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๓-๖๘.

ต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชน ของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓.๕.๒ นโยบายรัฐบาล (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)

ข้อ ๓ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต

ข้อ ๓.๔ นโยบายศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

๓.๔.๑ เร่งดำเนินการให้ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีบทบาทในการร่วม เทิดทูลสถาบันหลัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และร่วมสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่อยู่สบาย โดยน้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้แก่รัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการทำงานตั้งใจให้ประเทศเป็นที่อยู่สบายในโลกที่มีความวุ่นวาย และน้อมนำ พระราชดำรัสในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครหรือยูรยา “การรักษาวัฒนธรรม คือ การรักษาชาติ” มาหล่อหลอมและยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นหนึ่งเดียวเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ให้กับคนในชาติ

๓.๔.๒ อุปถัมภ์ ค้ำครอง และทำนุบำรุงพระศาสนา และศาสนาอื่นๆ ส่งเสริม การปรับปรุงองค์กรและกลไกที่รับผิดชอบด้านศาสนาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการส่งเสริม ทำนุบำรุงศาสนา มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ระหว่าง ศาสนิกชน ของทุกศาสนาเพื่อนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในการส่งเสริม ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น

๓.๕.๓ กรอบนโยบายสำคัญของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

รัฐบาลมีเป้าประสงค์เพื่อให้พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๕ นับถือมาช้านาน โดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักธรรมในการสร้างศีลธรรม ปัญญา และความเข้มแข็งของคนในชาติมาตลอดให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ ไทย สามารถสร้างความเข้มแข็ง ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาระดับโลก จึงได้กำหนดแนวนโยบายของรัฐไว้

๓.๕.๔ มติคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดทำแผนปฏิบัติงานด้านศาสนา ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ “ธำรง รักษา สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้คงอยู่คู่สังคมไทย”

สรุปว่า ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี มีกรอบนโยบายของทางภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินการเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนาลงสู่ประชาชนอย่างชัดเจน

๓.๖ ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีอุดมการณ์ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และวิธีการให้การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปอบรมสั่งสอนประชาชน ให้นำไปประยุกต์ใช้ ในการประกอบสัมมาชีพ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ๒) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๓ ตอนที่ ๒๕ ก หน้า ๑๑ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๙ ได้ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ข้อ ๒ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐโดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการ ศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑล ให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา

สรุปว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีระเบียบ กฎหมายรองรับส่งเสริมสนับสนุน โดยได้กำหนดไว้ในนโยบายรัฐและกำหนดให้มีหน่วยงานทางราชการให้การสนองงานและงบประมาณอุดหนุนชัดเจน

๓.๗ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ตามแนวนโยบายแห่งรัฐ

วิสัยทัศน์ : พระพุทธศาสนามั่นคง พุทธศาสนิกชนดำรงคุณธรรม นำสังคมมีสุข

พันธกิจ : อุปถัมภ์ ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พัฒนาบุคลากรผู้เผยแผ่เพื่อนำหลักธรรมสู่สังคมและประชาชนอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ :

๑. บุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์ และส่งเสริมด้านการเผยแผ่อย่างมีคุณภาพ

๒. บุคลากรผู้เผยแผ่ได้รับการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๓. ประชาชนใช้หลักพุทธธรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
นำไปสู่สังคมที่สงบสุข

ยุทธศาสตร์

๑. อุปถัมภ์ ส่งเสริม สนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๒. พัฒนาบุคลากรผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนา
๓. จัดกิจกรรมการเผยแผ่หลักพุทธธรรมด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย
๔. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สรุปว่า ในการบริหารนโยบายด้านพระพุทธศาสนาของรัฐบาล (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๑๐), มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานด้านศาสนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ “ธำรง รักษา สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้คงอยู่คู่สังคมไทย” และยุทธศาสตร์ที่ ๔ แผนยุทธศาสตร์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัด วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลักในการจัดทำแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้มีความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานีอีกด้วย

๓.๘ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด อุทัยธานีกับหลักการบริหารองค์กรทั่วไปและของพระพุทธเจ้า

การบริหารงานของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการบริหารตลอดจนความสัมพันธ์ของหลักการบริหารองค์กรทั่วไปและของพระพุทธเจ้า ซึ่งการวิเคราะห์นี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพร้อมด้วยผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทั่วประเทศได้ทำการวิเคราะห์ไว้แล้ว^๔ ดังนั้นจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์และแสดงความสัมพันธ์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานีกับหลักการบริหารองค์กรทั่วไปและของพระพุทธเจ้าซึ่งจะได้เสนอต่อไป

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๒-๖๓.

จุดแข็ง

๑. มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก
๒. มีกฎหมายคณะสงฆ์ และนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากำหนดไว้ชัดเจน
๓. มีองค์กรการปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มแข็ง เช่น พระนักเผยแผ่ พระบัณฑิตเผยแผ่ พระนักเทศน์ พระธรรมทูต ฯ ทำหน้าที่เป็นพระนักเผยแผ่ที่ประชาชนเคารพนับถือ
๔. มีวัด ศาสนสถาน กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่
๕. มีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานี เป็นหน่วยงานสนองงานคณะสงฆ์
๖. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายทุกพื้นที่เอื้อต่อการสนับสนุนงบประมาณ

จุดอ่อน

๑. ขาดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน
๒. ขาดการประชาสัมพันธ์ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐
๓. ขาดกระบวนการติดตามตรวจสอบตามกระบวนการวงจรคุณภาพ (PDCA)
๔. ขาดการจัดอบรมให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่ทำให้ขาดบุคลากรผู้ทำหน้าที่เผยแผ่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อสัดส่วนพุทธศาสนิกชน
๕. ขาดการประสานงานหรือการประสานงานตามโครงสร้างองค์กรยังไม่ชัดเจน
๖. ไม่มีพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการเฉพาะ
๗. บุคลากรผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศยังมีน้อย
๘. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนามนุษย์ในรูปแบบการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมในระดับน้อย
๙. วัด ศาสนสถานไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมอย่างมืออาชีพ
๑๐. ขาดพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่
๑๑. งบประมาณที่จัดสรรให้สำหรับการบริหารและพัฒนาล่าช้า ไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมกิจกรรมที่วางแผนพัฒนา
๑๒. การศึกษาสงฆ์ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ตอบสนองการเผยแผ่เท่าที่ควร
๑๓. ขาดการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบแก่เยาวชนในสถานศึกษา
๑๔. คณะกรรมการฯ ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และระเบียบมหาเถรสมาคม

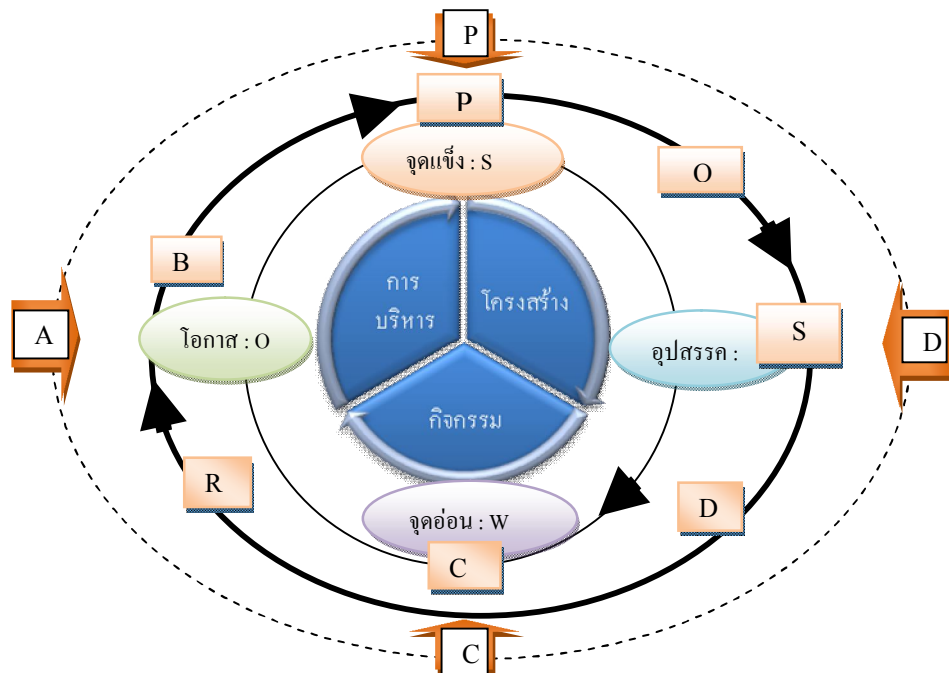
โอกาส

๑. สถาบันพระพุทธศาสนาของชาติมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น
๒. มีวัดกระจายอยู่เต็มพื้นที่ ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล
๓. พุทธศาสนิกชนให้ความสำคัญต่อวัดและพระภิกษุสงฆ์
๔. มีเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและกิจการคณะสงฆ์
๕. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ทุกพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการสนับสนุน
๖. มีสถานศึกษา องค์กรเครือข่ายทางพระพุทธศาสนา องค์กรเอกชน ประชาชน เครือข่าย เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการทำนุบำรุงส่งเสริม กิจการพระพุทธศาสนา

๗. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทย เอื้อต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

อุปสรรค

๑. สภาพภูมิประเทศบางแห่งทุรกันดารไม่เอื้อต่อการดำเนินการ
๒. อุปสรรคที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ค่านิยมโลกาภิวัตน์
๓. นโยบายของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนนโยบาย ทำให้แผนและการปฏิบัติงานเป็นไปไม่ต่อเนื่อง
๔. ภัยคุกคามจากลัทธิและศาสนาอื่น



ภาพที่ ๗ วิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างองค์กร การบริหารและกิจกรรม
ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคแล้ว ได้นำมาแสดงเป็นภาพความสัมพันธ์ขององค์กร แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของศูนย์การเผยแผ่ฯ ทำให้ได้เห็นสภาพที่เกิดขึ้นและแนวทางการบริหารที่จะให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ดังนั้น ก่อนที่จะได้นำแนวคิด ทฤษฎีการบริหารใดมาร่วมบูรณาการ จึงอยากจะให้ทราบเหตุผลและความสำคัญของทฤษฎีเหล่านั้นว่ามีความจำเป็น ความสำคัญ คุณสมบัติและประโยชน์อย่างไร จึงขอเสนอให้ทราบเป็นเบื้องต้นพอสังเขปดังนี้

ทฤษฎีการสร้างและบริหารองค์กรของพระพุทธเจ้า^๕

ในสมัยพุทธกาล มีองค์กรสงฆ์เกิดขึ้น หลักการ คือ สังฆาธิปไตย หมายความว่าสงฆ์เป็นใหญ่ มีรูปแบบอุดมการณ์คล้ายกับองค์กรในสมัยปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายพุทธาณาจักรไปสู่ประเทศต่างๆทั่วโลก ทำให้มีการพัฒนาองค์กรสงฆ์มาเป็นคณะสงฆ์ที่มีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดซึ่งเห็นว่าแนวคิด ทฤษฎีการบริหารของพระพุทธเจ้านั้นมีความเจริญรุ่งเรืองมาโดยตลอดและมีความสำคัญอย่างยิ่งสมควรนำมาใช้ในการบริหารองค์กร

ความสำคัญ/หลักการ : การโน้มน้าวบุคคลให้มีความเห็นและศรัทธาในหลักธรรมที่พระพุทธองค์ตรัสรู้ ช่วยให้พระพุทธองค์สามารถสร้างองค์กรได้

ประโยชน์ : เป็นแนวทางในการศึกษา สร้างเครือข่ายขององค์กรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเครือข่ายอื่นๆ

ทฤษฎีการบริหารองค์กรของกูลิคและเออร์วิค^๖ (Gulick and Urwick)

Gulick and Urwick เป็นทฤษฎีการบริหารที่ได้รับการรับรองจากนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์มีความเห็นร่วมกันว่าทฤษฎี แนวคิด หลักการบริหารนี้ได้เจริญสูงสุดยอดในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ อันเป็นปีที่ Gulick and Urwick ได้ร่วมกันเป็นบรรณาธิการหนังสือชื่อ Paper on Science of Administration เอกสารดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นเอกสารประวัติศาสตร์เพราะรวบรวมเอาความคิดของนักรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งสนับสนุนและเชื่อในหลักการบริหารของเขา

ความสำคัญ/หลักการ :

๑. องค์กรเกิดขึ้นมาเพราะมนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันได้ช่วยกันแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษของแต่ละคน ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานในการทำงานอย่างยิ่ง เมื่อสังคม

^๕ ดูเพิ่มเติมในบทที่ ๒ ข้อ ๒.๒.๑.

^{๖๖} <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=2064.0> [๑ กันยายน ๒๕๕๕]

ขยายตัวขึ้นลักษณะการแบ่งงานกันทำจะสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจนในที่สุดต้องสร้างกลไกหรือโครงสร้างบางประการเพื่อผูกโยงประสานหน่วยงานแต่ละหน่วย(Work Unit) เข้าด้วยกัน ดังนั้นหัวใจทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรจึงเป็นเรื่องของความพยายามจัดโครงสร้างการประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อย

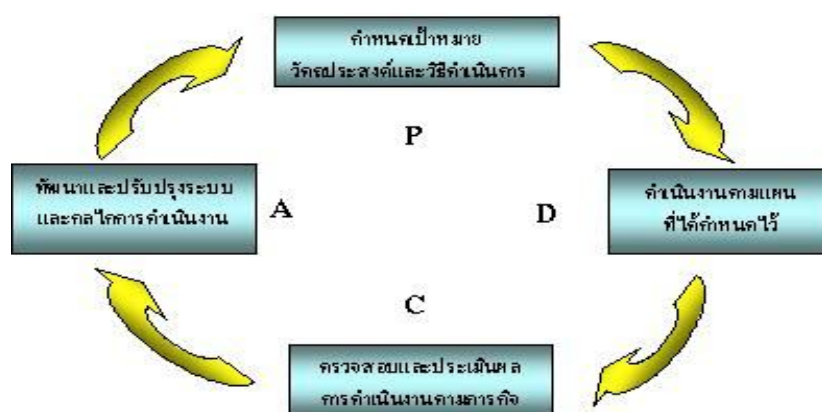
๒. หลักในการประสานงานหน่วยงานย่อยมีอยู่ ๒ วิธีที่จะควบคู่กันไป คือวิธีแรกคือการประสานงานโดยการสร้างกลไกในการควบคุมภายในองค์กร หมายถึง การจัดตั้งโครงสร้างอำนาจ(Structure of authority) ซึ่งประกอบด้วยสายการบังคับบัญชาระหว่างหัวหน้างานและลูกน้องเป็นลำดับชั้น เชื่อมโยงจากยอดถึงฐานของโครงสร้างอำนาจโดยให้คนในแต่ละชั้นของโครงสร้างดังกล่าวแบ่งงานกันทำเป็นหน่วยงาน วิธีที่ ๒ เรียกว่า การประสานงานโดยการผูกมัดทางใจ ทำให้คนที่มาร่วมกันทำงานมีพลังจิตตั้งใจประกอบการทำงานเต็มความสามารถและทำด้วยความกระตือรือร้น บรรยากาศในการทำงานดังกล่าว จะสร้างขึ้นมาได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำ (Leader ship)

ประโยชน์ : ผู้บริหารมีระบบกลไกในการทำงานในองค์กรที่สำคัญ มีการวางแผน การจัดองค์กร การสร้างทีมงาน การสั่งงาน การประสานงาน การรายงานผล และความคุ้มค่าการลงทุน

ทฤษฎีคุณภาพ ของ ดร.เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Dr. W. Edwards Deming)

ความสำคัญ / หลักการ : นิยมใช้ในวงการศึกษา ใช้ตรวจสอบคุณภาพการทำงาน ตั้งแต่การวางแผน การบริหารงานคุณภาพ การปฏิบัติตามขั้นตอน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข

ประโยชน์ : ผู้บริหารใช้ในการตรวจสอบคุณภาพงานในองค์กร



ภาพที่ ๘ วงจรคุณภาพ PDCA^{๑๑}

^{๑๑} <http://techno.rru.ac.th/pdf/kpi/PDCA.pdf> [๒ กันยายน ๒๕๕๕]

จากโครงสร้างองค์กรของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี จะเห็นว่าโครงสร้างองค์กรและการบริหาร เริ่มจากคณะกรรมการเห็นว่าประกอบด้วยบุคคล ๒ ฝ่าย คือ พระสงฆ์ และคฤหัสถ์(ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดอุทัยธานี) ถือว่าเป็นจุดแข็งของโครงสร้างองค์กรเพราะมีการพิจารณาคัดเลือกบุคคลจากหลายฝ่ายมาเป็นกรรมการ ฝ่ายบรรพชิตล้วนได้รับการคัดเลือกจากเจ้าคณะผู้ปกครองระดับสูง ผู้ทรงความรู้และประสบการณ์ ฝ่ายคฤหัสถ์ก็ล้วนมีความรู้ความสามารถ หลากหลายด้วยประสบการณ์ทั้งคุณวุฒิ วิทยุฒิ มีความสนใจและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปฏิบัติหน้าที่เลขานุการศูนย์ เป็นองค์กรสมัยใหม่ที่จัดตั้งขึ้น โดยราชการ มีกรรมการที่เป็นคฤหัสถ์ทำงานในรูปแบบของราชการร่วมกับพระสงฆ์ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับองค์กรของพระพุทธเจ้าตรงที่มีผู้ที่ทำหน้าที่ประธานและกรรมการและมีการแบ่งงานกันทำ โดยทุกคนมีวัตถุประสงค์ในการทำงานเดียวกัน เป้าหมายการทำงาน คือ ความสงบสุขของประชาชนหรือพุทธศาสนิกชน ไม่เป็นธุรกิจและไม่หวังผลกำไรทำให้องค์กรมีความเข้มแข็งอย่างยิ่ง

ส่วนด้านการบริหาร ในโครงสร้างองค์กรมีประธานกรรมการที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของคณะสงฆ์ที่สามารถสั่งการให้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น มีคณะกรรมการที่มาจากพระเถระระดับเจ้าคณะอำเภอ ผู้แทนพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ สามารถสั่งการและบริหารการเผยแผ่ในระดับพื้นที่ได้ มีผู้แทนพระนักเผยแผ่ที่ผ่านการอบรมความรู้มาอย่างดี มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มากด้วยประสบการณ์ที่คอยช่วยเสนอแนะแนวทางในการเผยแผ่และมีฝ่ายเลขานุการที่มีความรู้ความชำนาญในการประสานงานกับส่วนราชการได้เป็นอย่างดี หากเทียบความสัมพันธ์กับการบริหารองค์กรของพระพุทธเจ้าแล้ว พระองค์บริหารองค์กรโดยที่มีท่านเป็นประธาน มีคณะกรรมการที่เป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย คือพระโมคคัลลานะ และอัครสาวกเบื้องขวา คือ พระสารีบุตรคอยให้การช่วยเหลือ มีพระอานนท์คอยให้การอุปฐากหรือเป็นเลขานุการ มีเอตทัคคะที่เป็นผู้ชำนาญการผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง ผู้มีความสามารถพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ดังในมหาสิหนาทสูตร^{๑๒} คำว่า “บริษัท” คือ กลุ่ม, หมู่, คณะหรือการรวมกันของหมู่ชน ดังพระดำรัสว่า สารีบุตร กำลังของตถาคต ๑๐ ประการนี้ ที่ตถาคตมีแล้ว เป็นเหตุให้ปฎิญาณฐานะที่องอาจบันลือสิหนาทประกาศพรหมจักร^{๑๓} ในบริษัท และคำว่าบริษัทในพระสูตรนี้ก็ไม่ใช่องค์กรในลักษณะของระบบที่ถือว่าองค์กรเป็นระบบสังคมที่ประกอบไปด้วยระบบย่อย ๆ หรือส่วนประกอบต่างๆ เช่น มีวัตถุประสงค์, กิจกรรมหรืองานที่ต้องทำในองค์กร, โครงสร้าง, คนที่ทำงาน, ทรัพยากร,

^{๑๒} <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/438555> [๑ กันยายน ๒๕๕๕].

^{๑๓} ม.ม. (ไทย) ๑๒ / ๑๔๘ / ๑๔๔.

เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เช่น อิทธิพลทางการเมือง เป็นต้น แต่ก็พอจะสังเคราะห์ได้กับหลักการบริหารงานสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพที่ประกอบไปด้วยคำว่า POSDCoRB แม้องค์กรทางโลกจะใช้ POSDCoRB ในการบริหารจัดการแต่แนวคิดของพระพุทธเจ้าก็เหมาะสมกับสถานการณ์และเหตุการณ์ในยุคสมัยนั้น ๆ ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือการแสดงภาวะผู้นำของพระพุทธเจ้าและการแก้ปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ ด้วยพุทธวิธีในการบริหาร (Buddhist Style in Management) ว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีคุณสมบัติยอดเยี่ยมหลายประการ เช่น พุทธคุณ ๘ ที่ว่า อรหัง สมุมาสมุ พุทโธ พระองค์เป็นพระอรหันต์เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ อีกมากมายโดยเฉพาะพุทธวิธีในการบริหารและการปกครอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพระคุณสมบัติของนักบริหารและนักปกครองชั้นยอดของพระองค์ เพราะพระคุณสมบัติในด้านนี้ของพระองค์นั่นเอง จึงทำให้พระองค์สามารถประกาศพระพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็วและเป็นปีกแผ่นคงสืบทอดมาถึงเราทั้งหลายถึงทุกวันนี้ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ก็ได้ให้ความเห็นและเห็นด้วยกับหลักการบริหารแบบ POSDCoRB และกล่าวถึงการบริหารว่า^{๑๔} การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการบริหารสามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพิ่มเติมได้ แต่ในขณะเดียวกันการบริหารงานก็ต้องใช้ความรู้อันเป็นระบบที่เชื่อถือได้ร่วมกับการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผลโดยได้ทั้งงานและได้ทั้งน้ำใจจากผู้ร่วมงาน หลักการบริหารที่เราทั้งหลายมักจะนำมาใช้ในการบริหารงานนั้น มักจะนำแนวคิดหรือทฤษฎีของต่างประเทศมาใช้เป็นส่วนใหญ่ ดังที่กูลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick) จาก Management Theory and Practice ของเดล (Dale) ได้กล่าวถึงการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารควรใช้กระบวนการบริหารงาน(Process of Management) ๗ ประการ POSDCoRB คือ

๑) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดลำดับกิจกรรมที่จะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการขององค์กร หรือหน่วยงาน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความยุ่งยากหรืออุปสรรคที่พึงจะมี หรือการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การกำหนดให้มีแผนงานเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ปัญญาของมนุษย์และใช้ความเพียรพยายามที่จะนำทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การวางแผนที่ดีย่อมทำให้ประสบผลสำเร็จถึงครึ่งหนึ่งแล้วดังคัมภีร์ยุทธศาสตร์ของซุนวูที่ว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง” เป็นการกล่าวให้เห็นถึงความสำคัญในการวางแผนที่ดีของแม่ทัพหรือผู้บริหาร ย่อมทำให้รบชนะศัตรูอย่างไรก็ตาม การวางแผนงานที่ดีต้องอาศัยข้อเท็จจริง สถิติ ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งอดีต และปัจจุบันนำมาร่วมพิจารณาประกอบการวางแผนด้วย ซึ่งการวางแผนเปรียบเสมือนการทำนาย

^{๑๔} <http://kit-meaninoflife.blogspot.com/2008/08/blog-post.html> [๒ กันยายน ๒๕๕๕].

อนาคต จึงเป็นไปตามหลักจักขุม^{๙๕}ของพระพุทธองค์ หมายถึง มีปัญญามองการณ์ไกล เช่น ถ้าเป็นพ่อค้าหรือนักบริหารธุรกิจต้องรู้ว่าซื้อสินค้าที่ไหนได้ราคาถูก แล้วนำไปขายที่ไหนจึงได้ราคาแพง ในสมัยนี้ต้องรู้ว่าหุ้นจะขึ้นหรือจะตก ถ้าเป็นนักบริหารทั่วไป ต้องสามารถวางแผนและฉลาดในการใช้คน คุณลักษณะข้อแรกนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า **Conceptual Skill** คือความชำนาญในการใช้ความคิด

๒) การจัดองค์การ(Organizing) คือการกำหนดตำแหน่งสายการบังคับบัญชาในองค์การ มีตำแหน่งอะไรบ้าง แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่อย่างไร ใครสั่งการใคร ซึ่งเป็นไปตามสายงานในสัปปริสสูตร^{๙๖}ได้กล่าวถึงหลักการบริหารไว้ ๑ ประการ คือ ชัมมัณฺณุตตา อັถตฺถณฺณุตตา อັถตฺตณฺณุตตา มัตตณฺณุตตา กาลัณฺณุตตา ปริสสณฺณุตตา และปุคคณฺณุตตา จากสาระของ สัปปริสธรรม จะเห็นว่าพระพุทธศาสนาอธิบายความสัมพันธ์ของการบริหารโดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่า ส่วนการบริหารสมัยใหม่จะเน้นเทคนิคและวิธีการโดยแสวงหากำไรและการแข่งขันมากกว่า

๓) การจัดอัตรากำลัง (Staffing) หมายถึงการสรรหาบุคคลเข้าทำงานในองค์การตามตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักการใช้คนให้เหมาะกับงาน (Put the right man on the right job) เพื่อให้ทุกคนทำงานตามความสามารถและเกิดประโยชน์ต่อองค์การ ซึ่งคล้ายกับสัปปริสธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านสอนว่า คนมีหลายประเภทมีจิตแตกต่างกัน ต้องใช้คนให้เหมาะกับจิตของแต่ละคน (จิตก็เหมือนนิสัย)

๔) การอำนวยการ (Directing) หมายถึงการกำกับ สั่งการและมอบหมายงานให้แก่แต่ละฝ่ายหรือแต่ละงานนำไปปฏิบัติตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

๕) การประสานงาน (Coordinating) ตรงกับหลักทางพระพุทธศาสนาว่า นิสุสยสมฺปนฺโน^{๙๗} หมายถึง เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับเพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อนี้นี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill เป็นการติดตามฝ่าย หรืองานต่าง ๆ ว่าได้ดำเนินการถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นที่ใดเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ร่วมงานละทิ้งงานหรือทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามหลักอปริหานิยธรรมโดยผู้บริหารต้องหมั่นประชุมผู้ร่วมงาน

๖) การรายงาน (Reporting) เป็นการรายงานผลงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างซึ่งเป็นการควบคุมการทำงานอย่างมีหลักฐาน (การรายงาน) เพื่อการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักอปริหานิยธรรม เช่นกัน

^{๙๕} อภ. ตัก. (ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓.

^{๙๖} อภ. อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๓๘/๒๕๗.

^{๙๗} <http://webcache.googleusercontent.com/> [๒๑ กันยายน ๒๕๕๕]

๓) การงบประมาณ (Budgeting) เป็นการจัดทำรายงานการใช้เงินในการดำเนินงานต่างๆ และรายงานเงินที่คงเหลือ เพื่อการวางแผนทางการเงิน (Fiscal Planning) และการควบคุมการใช้เงิน ซึ่งเป็นไปตามหลักจรรยา และหลักวิธีโร^{๑๔} หมายถึง จัดการธุระได้ดีมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น พ่อค้าเพชรต้องคือนักค้าเพชรแท้หรือเพชรเทียม แพทย์หัวหน้านักคณะผ่าตัดต้องเชี่ยวชาญการผ่าตัด คุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำว่า **Technical Skill** คือ ความชำนาญด้านเทคนิค

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตโต)^{๑๕} อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ยังได้ให้แนวคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยเปรียบเทียบกับพุทธพจน์ เป็นธรรมประกาศโนบาย ๕ ข้อว่า ๑) ตกปลานอกบ้าน ๒) ประสานสิบทิศ ๓) ผูกมิตรทั่วหล้า ๔) บริหารปัญญา ๕) สาลิกาป้อนเหยื่อ ซึ่งความละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ ที่ควรรนำมาศึกษา

สรุปว่า ในการสร้างองค์กรและการบริหารงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ตั้งอยู่บนพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยพระพุทธเจ้ามีหลักธรรมคำสอนเพื่อเป็นแนวทางสร้างความสงบสุขร่มเย็นให้แก่ตนเองและสังคม ตลอดจนโครงสร้างองค์กรก็เป็นในลักษณะ สังฆะ เอตทัคคะ อปรีหานิยธรรม สืบทอดมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติของนักบริหารและนักปกครองชั้นยอดของพระพุทธองค์

ปัจจุบัน มีระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด เป็นองค์กรที่คอยให้การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินการโดยนำเอาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์กรในสมัยของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีการบริหารองค์กรสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถบริหารองค์กรได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีหน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การบริหารศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและทางคณะสงฆ์ มีกรอบนโยบายของรัฐบาลให้การส่งเสริมสนับสนุน มีระเบียบกฎหมายรองรับส่งเสริมสนับสนุนโดยได้กำหนดไว้ในนโยบายรัฐและกำหนดให้มีหน่วยงานทางราชการให้การสนองงานและงบประมาณอุดหนุน เพื่อให้การดำเนินการเผยแผ่หลักธรรมทางศาสนาไปสู่ประชาชนอย่างชัดเจน โดยมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์เป็นเป็นเข็มทิศในการปฏิบัติงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

^{๑๔} อ.จ. ด.ก. (ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓.

^{๑๕} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), ธรรมประกาศโนบาย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

**ความสัมพันธ์ในการสร้างและบริหารองค์กรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ประจำจังหวัดอุทัยธานีกับหลักการบริหารองค์กรทั่วไปและของพระพุทธเจ้า**

องค์กร / ความสัมพันธ์	องค์กรของพระพุทธเจ้า	ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดอุทัยธานี
ลักษณะโครงสร้าง องค์กร	๑. เป็นองค์กรที่ไม่ได้กำหนด โครงสร้างไว้ล่วงหน้า ๒. มีพระพุทธเจ้าเป็นประธานหรือหัว หน้าที่เกิดขึ้นจากการสร้างศรัทธาโดย ใช้ยุทธวิธีการโน้มน้าวบุคคลให้ม ความเห็นและศรัทธา ๓. มีกรรมกรที่เกิดจากอัครสาวก ซ้าย-ขวา-ผู้อุปัฏฐาก-เอตทัคคะ ๔. ไม่ได้กำหนดจำนวน คณะกรรมการ ๕. ปกครองกันด้วยระบบ “สังฆะ” บนพื้นฐานของพระอุปัชฌาย์ สัทธินิหาริกและอันเตวาสิก	๑. มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ไว้ล่วงหน้า ตามระเบียบมหาเถร สมาคมว่าด้วยการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐ ๒. ประธานได้ถูกกำหนดขึ้นโดย ตำแหน่ง ๓. กรรมการและเลขานุการถูก กำหนดขึ้นโดยโครงสร้าง ๔. จำนวนกรรมการถูกกำหนด จำนวนไว้ชัดเจน ๕. ปกครอง/บังคับบัญชา ระบบ ผสมผสานระหว่าง “สังฆะกับ ประชาธิปไตย”
ทฤษฎีการบริหาร องค์กรทั่วไปและ ของพระพุทธเจ้า	๑. ใช้ยุทธวิธีการโน้มน้าวบุคคลให้ม ความเห็นและศรัทธาในสิ่งที่พระพุทธ องค์เห็นว่าหลักธรรมที่พระพุทธองค์ ตรัสรู้นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยให้สรรพ สัตว์พ้นจากบ่วงกรรมและความทุกข์ ได้ จากการตรัสรู้อยิสัจ ๒. หลักอปริหานิยธรรม ๗ ๓. หลักสารานิยธรรม ๗ ๔. หลักจักขุม ๕. หลักนิสสยสัมปันโน ๖. หลักวิฐโร ๗. หลักสัพปุริสธรรม ๗ ๘. พระองค์กำหนดวิสัยทัศน์เอง	๑. ใช้หลักการ แนวคิดและทฤษฎี ของพระพุทธเจ้า ๒. ทฤษฎีการบริหารของกุลิกและ เออร์วิก (Gulick and Urwick) ๓. ทฤษฎีวงจรคุณภาพของดร.เอ็ด เวิร์ด เดมมิ่ง (Dr. W. Edwards Deming) ๔. ธรรมประกาศโนบายของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ๕. คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์

